

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original article

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าถึงและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในจังหวัดอุตรดิตถ์

พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย ส.ด. (สาธารณสุขศาสตร์)
กิตติวรรณ จันทร์ฤทธิ์ Ph.D. (Applied Gerontology)
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

วันรับ:	7 ก.ค. 2562
วันแก้ไข:	18 ก.ค. 2562
วันตอบรับ:	17 ส.ค. 2562

บทคัดย่อ การวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวางครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าถึงและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในจังหวัดอุตรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนในสถานศึกษา จำนวน 400 คน ทำการสุ่มอย่างเป็นระบบ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างเดือนมกราคม - ธันวาคม 2560 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสถิติ binary logistic regression analysis ผลการศึกษาพบว่าเยาวชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 84.3 อายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มครั้งแรกคือ 16.37 ปี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เยาวชนนิยมดื่มมากที่สุด คือ เบียร์ ร้อยละ 51.3 เคยซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 69.8 นิยมซื้อจากร้านขายเครื่องดื่ม ร้านสะดวกซื้อและร้านโชห่วย/ของชำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ทักษะชีวิตที่ติดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 3.46, 95\%CI: 1.34-8.92$) และการมีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 2.46, 95\%CI: 1.22-4.95$) ตัวแปรทั้งหมดนี้สามารถร่วมกันทำนายการเข้าถึงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนได้ร้อยละ 25.1 ($Pseudo R^2 = 0.251$) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนคือ เพศ ($OR_{Adj} = 2.01, 95\% CI: 1.15-3.52$) ระดับการศึกษา ($OR_{Adj} = 2.50, 95\%CI: 1.12-3.51$) คนในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 1.88, 95\%CI: 1.07-3.31$) เพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 4.20, 95\%CI: 2.10-8.38$) การพบเห็นสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 3.22, 95\%CI: 1.85-5.60$) การพบเห็นสื่อรณรงค์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 3.56, 95\%CI: 1.85-6.83$) และทัศนคติที่ติดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 3.46, 95\%CI: 1.34-8.92$) ตัวแปรทั้งหมดนี้สามารถร่วมกันทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนได้ร้อยละ 32.7 จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าเยาวชนมีการดื่มที่ค่อนข้างสูงและเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนามาตรการหรือโปรแกรมเสริมสร้างความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

คำสำคัญ: เยาวชน; การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์; การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

บทนำ

จากรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยประจำปี พ.ศ. 2558 พบว่าอายุ

เฉลี่ยที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ 20.5 ปี พบนักดื่มเพศหญิงมีอายุเฉลี่ยตอนเริ่มดื่มที่ 25.37 ปี ซึ่งสูงกว่าผู้ชายถึง 6 เท่า พบว่าประชากรที่เพิ่งเริ่มดื่มมากที่สุด

ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาคือวัยรุ่น อายุ 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.6 ของประชากรที่เพิ่งเริ่มดื่มทั้งหมดและประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไปเป็นนักดื่มปัจจุบัน (current drinker) หรือผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือน ที่ผ่านมาจำนวน 17,705,006 คน หรือร้อยละ 32.3 ของประชากรวัยผู้ใหญ่ และจากผลการสำรวจของรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบต่อในประเทศไทยปี 2556 พบว่าอายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ 20.4 ปี ประชากรชายที่อายุ 15 ปีขึ้นไปเริ่มดื่มที่อายุเฉลี่ย 19.4 ปี สำหรับประชากรหญิงเริ่มดื่มเฉลี่ยที่อายุ 24.5 ปี อายุเฉลี่ยประชากรที่เริ่มดื่มนั้นไม่แตกต่างกันมากนักในแต่ละภูมิภาค นอกจากนี้ยังพบว่าคนไทยที่อายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นนักดื่มในปัจจุบัน (current drinker) หรือผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 12 เดือนที่ผ่านมาจำนวน 16,992,017 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 31.5 ของประชากรผู้ใหญ่ สำหรับการดื่มหนักแบบหัวราน้ำ (binge drinking) ของเยาวชนอายุ 12-22 ปี พบว่านักดื่มเยาวชน ร้อยละ 53.0 เคยดื่มหนักแบบหัวราน้ำในระยะเวลา 30 วันที่ผ่านมา และยังพบว่ากลุ่มประชากรที่มีความชุกของนักดื่มสูงที่สุดดื่มใน 12 เดือนที่ผ่านมาคือกลุ่มเยาวชนผู้ที่อายุ 15-24 ปี ดื่มร้อยละ 23.7 พบว่าในช่วงประมาณ 5 ปีที่ผ่านมานักดื่มไทยมีสัดส่วนผู้ดื่มหนักเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 33.8 ของนักดื่มในปี 2550 เป็นร้อยละ 35.3 ของนักดื่มในปี 2554 นอกจากนี้ยังพบว่านักดื่มเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนของการดื่มหนักมากกว่านักดื่มในวัยอื่นกล่าวได้ว่า 2 ใน 5 ของนักดื่มเยาวชนเคยดื่มหนักจากการดื่มใน 12 เดือนที่ผ่านมา และเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2550 และ 2554 พบว่านักดื่มเยาวชนและนักดื่มผู้ใหญ่มีสัดส่วนของผู้ที่ดื่มหนักเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.5 และ 6.1 ตามลำดับ โดยสำหรับการดื่มในแต่ละภูมิภาคนั้นพบว่าภาคเหนือมีความชุกการดื่มสูงที่สุด (ร้อยละ 39.4)⁽¹⁾

จากการสำรวจในปี 2555 พบว่าจังหวัดอุตรดิตถ์มีความชุกของนักดื่มหน้าใหม่ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 39.4 และมีความชุกของนักดื่มในประชากรวัยรุ่น (อายุ

15-19 ปี) ร้อยละ 9.8⁽¹⁾ จากรายงานของศูนย์วิจัยปัญหาสุราได้สำรวจการเข้าถึงของเยาวชนในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปี พ.ศ.2558 โดยทำการสำรวจการปฏิบัติตามกฎหมายของร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ด้วยตนเองโดยเยาวชนซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้สำเร็จถึงร้อยละ 98.7 ทั้งนี้การซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเยาวชนร้อยละ 99.1 ไม่มีการถามถึงอายุของผู้ซื้อและการซื้อร้อยละ 99.9 ไม่มีการขอบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ซื้อ⁽²⁾ โดยมีการศึกษาของแพทย์พัศตร มงคลคุณคำชา⁽³⁾ ที่พบว่าสาเหตุที่ทำให้เยาวชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นเนื่องจากเยาวชนสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย นักเรียนเคยซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาเรียนโดยซื้อจากร้านขายของชำใกล้โรงเรียนและในหมู่บ้านที่พักอาศัย โดยผู้ชายส่วนใหญ่ไม่เคยถามว่าซื้อไปให้ใครและเมื่อไม่มีเงินผู้ชายยอมให้นักเรียนติดหนี้ได้ ทำให้พบว่าการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี สามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยสะดวกและที่สำคัญก็อยู่ใกล้บ้านและสถานศึกษาโดยจากสถิติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยที่สูงขึ้นนี้ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ง่ายและสะดวก เด็กและเยาวชนสามารถซื้อหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในเวลาที่รวดเร็วเพียงไม่กี่นาทีจากร้านค้าหรือสถานที่จำหน่ายที่มีอยู่มากมายและยังไม่มีอุปสรรคใดขัดขวางหรือทำให้เกิดความลำบากในการซื้อด้วย

จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงมีการหาแนวทางในการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรมซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศจึงสมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้ง

ด้านสังคมและเศรษฐกิจช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย⁽⁴⁾ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าถึงและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในจังหวัดอุดรดิตถ์เพื่อนำมาพัฒนาเป็นแนวทางและมาตรการการเข้าถึงและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนเพื่อที่จะส่งเสริมให้เยาวชนและผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวาง (cross-sectional survey research) ทำการศึกษาระหว่างเดือนมกราคม-ธันวาคม 2560 ประชากร คือ นักเรียน/นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 31,890 คน แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษา 15,245 คน ระดับอาชีวศึกษา 6,964 คน ระดับอุดมศึกษา 9,681 คน กลุ่มตัวอย่าง การคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรประมาณการค่าสัดส่วน โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากสูตรการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{Z^2 \alpha NP(1-P)}{Z^2 \alpha P(1-P) + (N-1) d^2}$$

$$= \frac{1.96 \times 1.96 \times 31,890 \times 0.5 (1-0.5)}{1.96 \times 1.96 \times 0.5 (1-0.5) + (31,890-1) \times 0.05^2}$$

$$= 380 \text{ คน}$$

เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์จึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10.0 ดังนั้นจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็นตามสัดส่วนกับระดับของสถานศึกษาและจำนวนนักเรียน/นักศึกษา (Probability proportional to the size) ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับสถานศึกษา ดังนี้ ระดับมัธยมศึกษา 191 คน ระดับอาชีวศึกษา 87 คน ระดับอุดมศึกษา 122 คน หลังจาก

นั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้วิธีการจับฉลากรหัสประจำตัวนักเรียน/นักศึกษาเป็นเลขที่สุ่มให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในแต่ละสถานศึกษาทุกระดับ

การเลือกสถานศึกษาทั้ง 3 ระดับ โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ดังนี้ ระดับอุดมศึกษาทำการเลือกแบบเจาะจง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ระดับอาชีวศึกษาทำการเลือกแบบเจาะจง คือ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์และวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรดิตถ์และระดับมัธยมศึกษาทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) สุ่มเลือกอำเภอโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับฉลากร้อยละ 50.0 ของอำเภอในจังหวัดอุดรดิตถ์จำนวน 9 อำเภอ ได้อำเภอตัวอย่างจำนวน 5 อำเภอและทำการสุ่มเลือกสถานศึกษาได้สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 5 แห่ง ดังนี้ โรงเรียนอุดรดิตถ์ โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์ โรงเรียนพิชัย โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศและโรงเรียนน้ำป่าตุนูปถัมภ์

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของเยาวชน ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา สถานที่พักอาศัย การดื่มของสุราในครอบครัว ระยะห่างของโรงเรียนการร้านจำหน่าย การพบเห็นหรือได้ยินเกี่ยวกับการโฆษณาหรือการส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นลักษณะข้อคำถามปลายปิด ได้แก่ การดื่มครั้งแรก ชนิดที่ดื่ม เหตุผลในการดื่ม การดื่มในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ค่าใช้จ่าย การได้มาของเครื่องดื่ม โอกาสที่ดื่ม บุคคลที่ดื่มด้วย เวลาที่ดื่ม สถานที่ดื่ม การซื้อเครื่องดื่ม สถานที่ซื้อ การเดินทาง

ส่วนที่ 3 การเข้าถึงและการหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกเป็นการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การพบเห็นการวางโชว์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการตรวจสอบอายุผู้ซื้อ เป็นแบบประเมินค่า (rating scale) แบ่ง 4 ระดับ คือ เป็นประจำ บ่อยครั้ง นาน ๆ ครั้งและไม่เคย

ส่วนที่ 4 การรับรู้เกี่ยวกับมาตรการควบคุมเครื่องตีแมลงกอสอล เป็นคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ คือ ใช่ และไม่ใช่ มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบใช่ ให้ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่ ให้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตีเครื่องตีแมลงกอสอล จำแนกเป็นราคาและรูปลักษณ์ของเครื่องตีแมลงกอสอล การเข้าถึงแหล่งจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอสอล และการโฆษณาและการพบเห็นการจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอสอล เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) แบ่ง 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม้แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบและนำมาหาค่าดัชนี IOC ได้เท่ากับ 0.87 และนำไปทดลองใช้กับเยาวชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbrach's alpha co-efficient) เท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าถึงและการหาซื้อเครื่องตีแมลงกอสอลของเยาวชนรอบสถานศึกษาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3. เก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าถึงและการหาซื้อเครื่องตีแมลงกอสอลของเยาวชนในจังหวัดอุตรดิตถ์

4. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้ทำการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วทำการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาผล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการถดถอยโลจิสติกทวิ (Binary logistic regression analysis)

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ขอรับรองจริยธรรมการวิจัย

ในคนจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร เลขที่ 003/60 วันที่รับรอง 24 พฤษภาคม 2560

ผลการศึกษา

เยาวชนกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 50.8 เพศชาย ร้อยละ 49.3 อายุเฉลี่ย 18.39 ปี พักอาศัยที่บ้านของตนเองในขณะที่กำลังศึกษา ร้อยละ 43.0 รองลงมาพักอาศัยที่หอพักนอกมหาวิทยาลัย ร้อยละ 26.8 สมาชิกในบ้านที่ตีเครื่องตีแมลงกอสอลเป็นพ่อ ร้อยละ 61.0 รองลงมาคือญาติ ร้อยละ 33.5 มีเพื่อนสนิทตีเครื่องตีแมลงกอสอล ร้อยละ 80.5 มีร้านจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอสอลรอบสถานศึกษา ร้อยละ 55.8 ระยะห่างเฉลี่ยของร้านจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอสอลจากสถานศึกษา 521.08 เมตร มีระยะห่างของร้านจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอสอลจากสถานศึกษาต่ำกว่า 300 เมตร ร้อยละ 21.0 เยาวชนเคยตีเครื่องตีแมลงกอสอล ร้อยละ 84.3 เหตุผลในการตีคือ อยากรองรสชาติ ร้อยละ 44.0 เพื่อนที่ตีชักชวน ร้อยละ 26.3 นิยมตีเปียร์ ร้อยละ 51.3 เหล้า ร้อยละ 48.0 และสพาย/ไวน์คูลเลอร์ ร้อยละ 17.5 ตีแมลงกอสอลทุกเดือน ร้อยละ 15.8 รองลงมาทุกสัปดาห์ ร้อยละ 14.3 ตีในโอกาสตีกับเพื่อน/ตีในวงเหล้าของเพื่อน ร้อยละ 58.8 ร่วมงานเลี้ยงหรืองานสังสรรค์ ร้อยละ 12.3 มีค่าใช้จ่ายในการตีแมลงกอสอล 100-200 บาท/ครั้ง ร้อยละ 45.3 รองลงมาต่ำกว่า 100 บาท ร้อยละ 18.0 บุคคลที่ตีด้วยเป็นเพื่อน ร้อยละ 86.9 แฟน/คนรัก ร้อยละ 7.2 ตีช่วงเย็น ร้อยละ 77.4 ช่วงดึก ร้อยละ 12.3 สถานที่นิยมตีคือที่พักเพื่อน ร้อยละ 45.8 สถานบันเทิง ร้อยละ 31.8 บ้านของตนเอง ร้อยละ 26.5 และหอพัก ร้อยละ 23.0

การเข้าถึงและการหาซื้อพบว่าเยาวชนเคยซื้อเครื่องตีแมลงกอสอลร้อยละ 69.8 ผู้จำหน่ายชายเครื่องตีแมลงกอสอลให้กับเยาวชนโดยไม่สนใจว่าอายุถึงเกณฑ์ ร้อยละ 38.0 ปฏิเสธไม่จำหน่ายเครื่องตีแมลงกอสอลให้กับเยาวชนบางครั้งเนื่องจากอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ ร้อยละ

34.8 ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกสัปดาห์ร้อยละ 17.8 ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านประจำเนื่องจากเดินทางสะดวกร้อยละ 64.5 และใกล้ที่พัก ร้อยละ 55.6 ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านขายเครื่องดื่มร้อยละ 55.6 ร้านสะดวกซื้อร้อยละ 50.5 และซื้อที่ร้านโชห่วย/ขายของชำ/ร้านค้าในหมู่บ้านร้อยละ 49.8 ใช้เวลาเดินทางไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณ 6-10 นาทีร้อยละ 45.5 ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลา 17.00-21.00 น. ร้อยละ 32.2 รองลงมาซื้อในเวลา 21.00 - 24.00 น. ร้อยละ 29.4 การซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาตั้งแต่ 24.00-11.00 น. หรือ 14.00-17.00 น. เคยซื้อและซื้อได้ร้อยละ 21.5 และ 16.8 เคยพบเห็นผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชนโดยไม่สนใจว่าอายุถึงเกณฑ์ร้อยละ 38.0 และเคยพบเห็นเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 88.0 พบเห็นการโฆษณาจุดขาย โดยสื่อบุคคลร้อยละ 83.3 พบเห็นการโฆษณาจุดขาย โดยสื่อบุคคลร้อยละ 56.6 และพบเห็นการส่งเสริมการขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 55.8

การรับรู้มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนตอบถูกมากที่สุดในเรื่องไม่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาได้ ร้อยละ 92.3 รองลงมาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่วัด สถานที่ราชการ ผิดกฎหมาย ร้อยละ 87.8 ห้ามมีการดื่มสุราบนรถ ทั้งคนขับและคนโดยสาร ร้อยละ 84.0 และสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับบุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ได้ ร้อยละ 83.0 ในส่วนการรับรู้มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนที่ตอบผิดมากที่สุด ในเรื่องสามารถใช้รูปของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงบนฉลากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ร้อยละ 85.5 รองลงมาในเรื่องสามารถดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบิมน้ำมันได้ ร้อยละ 78.8 และในเรื่องสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สวนสาธารณะได้ ร้อยละ 74.8

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดีปานกลาง ($OR_{Adj} = 3.46$, 95% CI: 1.34-8.92, p-value=0.010) ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดี ($OR_{Adj} = 2.59$, 95% CI: 1.05-6.15, p-value=0.037) และการมีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 2.46$, 95% CI: 1.22-4.95, p-value=0.012) โดยพบว่าเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลางและสูงจะมีโอกาสเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับต่ำคิดเป็น 3.46 และ 2.54 เท่าและเยาวชนที่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีโอกาสเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากกว่าเยาวชนที่ไม่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คิดเป็น 2.32 เท่า ทั้ง 2 ตัวแปรสามารถร่วมกันทำนายการเข้าถึงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนได้ร้อยละ 25.10 (Pseudo $R^2 = 0.251$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 1)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เพศ ($OR_{Adj} = 2.01$, 95% CI: 1.15-3.52, p-value=0.017) ระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ($OR_{Adj} = 2.50$, 95% CI: 1.12-3.51, p-value=0.001) ระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ($OR_{Adj} = 1.69$, 95% CI: 1.05-2.50, p-value=0.001) คนในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 1.88$, 95% CI: 1.07-3.31, p-value=0.026) เพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 4.20$, 95% CI: 2.10-8.38, p-value=0.001) การพบเห็นสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 3.22$, 95% CI: 1.85-5.60, p-value=0.001) การพบเห็นสื่อรณรงค์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 3.56$, 95% CI: 1.85-6.83, p-value=0.000) และทัศนคติที่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{Adj} = 3.46$, 95% CI: 1.34-8.92, p-value=0.001) โดยพบว่าเยาวชนเพศชายมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนเพศหญิงคิดเป็น 2.01 เท่า เยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีโอกาสดื่มเครื่องดื่ม

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าถึงและการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของเยาวชนในจังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 ปัจจัยทำนายการเข้าถึงเครื่องตีแอลกอฮอล์ของเยาวชน

ตัวแปร	OR _{Adj}	95% CI		p-value
		upper	lower	
เพื่อนสนิทตีเครื่องตีแอลกอฮอล์				
ไม่มี	1			
มี	2.462	1.224	4.954	0.012*
ทัศนคติที่ดีต่อการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์				
ต่ำ	1			
ปานกลาง	3.465	1.345	8.929	0.010*
สูง	2.549	1.056	6.154	0.037*

หมายเหตุ: Constant value = 3.043, Pseudo R² (Nagelkerke R²) = 0.251

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาคิดเป็น 2.50 และ 1.69 เท่า เยาวชนที่มีคนในครอบครัวตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มีโอกาสตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนที่ไม่มีคนในครอบครัวตีเครื่องตีแอลกอฮอล์คิดเป็น 1.88 เท่า เยาวชนที่มีเพื่อนสนิทตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มีโอกาสตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนที่ไม่มีเพื่อนสนิทตีเครื่องตีแอลกอฮอล์คิดเป็น 4.20 เท่า เยาวชนที่เคยพบเห็นสื่อโฆษณาเครื่องตีแอลกอฮอล์มีโอกาสตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนที่ไม่เคยพบเห็นสื่อโฆษณาเครื่องตีแอลกอฮอล์คิดเป็น 3.22 เท่า เยาวชนที่ไม่เคยพบเห็นสื่อรณรงค์เครื่องตีแอลกอฮอล์มีโอกาสตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนที่เคยพบเห็นสื่อรณรงค์เครื่องตีแอลกอฮอล์คิดเป็น 3.56 เท่า และเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในระดับสูงจะมีโอกาสตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในระดับต่ำคิดเป็น 3.46 เท่า โดยทั้ง 7 ตัวแปรสามารถร่วมกันทำนายการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของเยาวชนได้ร้อยละ 32.70 (Pseudo R²=0.327) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ตารางที่ 2)

วิจารณ์

เยาวชนเคยตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 84.3 อายุที่เริ่มตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ครั้งแรกเฉลี่ย 16.37 ปี อายุต่ำสุด 11 ปี ซึ่งเป็นอายุที่ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ที่ 20 ปี เหตุผลในการตีครั้งแรกคือ อยากรองรสชาติ และกลุ่มเพื่อนที่ตีซักรวน เพื่อเข้าสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของ ทิฆัมพร หอสิริและคณะ⁽⁵⁾ ศึกษาความชุกของพฤติกรรมการตีสุราและปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตีสุราในนักเรียนมัธยมศึกษาพบว่าอายุเฉลี่ยเมื่อตีสุราครั้งแรกคือ 14.5 ปี อายุต่ำสุดคือ 9 ปี สาเหตุการตีครั้งแรกคืออยากรทดลอง เพื่อเข้าสังคมและตามแบบเพื่อนนิยมตีเบียร์มากที่สุด

เยาวชนเคยซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์ โดยซื้อที่ร้านขายเครื่องตี รองลงมาซื้อที่ร้านสะดวกซื้อ ร้านโชห่วย/ขายของชำ/ร้านค้าในหมู่บ้าน ซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์ในช่วงเวลา 17.01-21.00 น. ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ช่วงเย็น เยาวชนไปซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์โดยใช้รถจักรยานยนต์และการเดิน ใช้เวลาเดินทางไปซื้อประมาณ 6-10 นาที โดยเยาวชนซื้อที่ร้านประจำเนื่องจากเดินทางสะดวกและอยู่ใกล้ที่พักแสดงให้เห็นว่าระยะทางระหว่างร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์กับเขตสถานศึกษา

Factors Associated with Alcohol Access and Drinking Behavior of Adolescents in Uttaradit Province

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบปัจจัยทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

ตัวแปร	OR _{Adj}	95% CI		p-value
		upper	lower	
เพศ				
หญิง	1			
ชาย	2.013	1.150	3.526	0.017*
ระดับการศึกษา				
มัธยมศึกษา	1			
อาชีวศึกษา	2.501	1.122	3.516	0.001*
อุดมศึกษา	1.694	1.057	2.506	0.001*
คนในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
ไม่มี	1			
มี	1.883	1.070	3.316	0.026*
เพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
ไม่มี	1			
มี	4.205	2.109	8.383	0.001*
การพบเห็นสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
ไม่เห็น	1			
เห็น	3.223	1.852	5.609	0.001*
การพบเห็นสื่อรณรงค์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
เห็น	1			
ไม่เห็น	3.565	1.858	6.839	0.001*
ทัศนคติทัศนคติที่ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
ต่ำ	1			
ปานกลาง	2.200	0.849	5.701	0.105
สูง	7.574	2.829	20.279	0.001*

หมายเหตุ: Constant value = 1.889, Pseudo R² (Nagelkerke R²) = 0.327

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และหอพักของนักเรียน นักศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของบุณทริกา บุญไชยแสน⁽⁶⁾ พบนิสิตสามารถเดินทางจากที่พักไปแหล่งขายไม่เกิน 10 นาที แหล่งขายที่ไปซื้อบ่อยที่สุด คือ ร้านมินิมาร์ท/ร้านสะดวกซื้อ เวลาที่ไปซื้อบ่อยที่สุด คือ ช่วงเวลา 21.01-24.00 น. เวลาที่ใช้ในการเดินทางไปจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สะดวกที่สุดใช้เวลา 5-10 นาที ทำให้สะท้อนข้อมูลว่าร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่ใกล้กับที่พักของ

เยาวชนทำให้สามารถเข้าถึงได้สะดวกจึงเป็นเหตุจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน พบว่าเยาวชนเพศชายมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนเพศหญิงสอดคล้องกับการศึกษาของรัตติยา บัวสอนและเชษฐ รัชดาพรรณธากุล⁽⁷⁾ พบว่าเพศชายมีส่วนของพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง

มากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อธิบายได้ว่าเป็นผลจากความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาททางสังคมที่แตกต่างกันระหว่างเพศพบว่า เยาวชนที่มีคนในครอบครัวตีเครื่องตีแมลงกอสอลมีโอกาสตีเครื่องตีแมลงกอสอลมากกว่าเยาวชนที่ไม่มีคนในครอบครัวตีเครื่องตีแมลงกอสอล สอดคล้องกับชัยยุทธ ดายา⁽⁶⁾ ที่พบว่า การสนับสนุนของครอบครัวสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตีเครื่องตีแมลงกอสอลของวัยรุ่นซึ่งชี้ให้เห็นว่าครอบครัว และสภาพของครอบครัวเป็นหนึ่งในปัจจัยที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการตีเครื่องตีแมลงกอสอลของวัยรุ่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่ให้คำแนะนำ การอบรมสั่งสอน และให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่บุตรหลาน ดังนั้นหากนักศึกษามีคนในครอบครัวตีเครื่องตีแมลงกอสอลจะทำให้ นักศึกษามองเห็นว่าเครื่องตีแมลงกอสอลไม่ได้มีโทษหรือปัจจัยเสี่ยงใดๆ กับชีวิต

เยาวชนที่มีเพื่อนสนิทตีเครื่องตีแมลงกอสอลมีโอกาสตีเครื่องตีแมลงกอสอลมากกว่าเยาวชนที่ไม่มีเพื่อนสนิทตีเครื่องตีแมลงกอสอล สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบความสัมพันธ์ว่าเยาวชนที่มีเพื่อนตีเครื่องตีแมลงกอสอลจะมีพฤติกรรมการตีเครื่องตีแมลงกอสอล⁽⁹⁾ และการศึกษาของวัฒนา เพ็ชรสำราญและคณะ⁽¹⁰⁾ พบว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อการตีเครื่องตีแมลงกอสอลในวัยรุ่นเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วในทุกด้านโดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านสังคม เรียนรู้การเข้าร่วมสังคมกับกลุ่มเพื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำให้เพื่อนมีอิทธิพลในช่วงวัยรุ่นมาก⁽¹¹⁾

เยาวชนที่เคยพบเห็นสื่อโฆษณาเครื่องตีแมลงกอสอลมีโอกาสตีเครื่องตีแมลงกอสอลมากกว่าเยาวชนที่ไม่เคยพบเห็นสื่อโฆษณาเครื่องตีแมลงกอสอลอาจเนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นข่าวสารข้อมูลต่างๆ สามารถเข้าถึงง่ายสอดคล้องกับการศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู⁽¹²⁾ ที่พบว่า การได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนสูงและปานกลางมีโอกาสเสี่ยงต่อการตีเครื่องตีแมลงกอสอลเป็น 4.11 เท่า และยังมีการศึกษาที่พบ

ว่าการพบเห็นสื่อโฆษณาเครื่องตีแมลงกอสอลมีความสัมพันธ์กับการตีเครื่องตีแมลงกอสอลของเยาวชน⁽¹³⁾

เยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการตีเครื่องตีแมลงกอสอลในระดับสูงจะมีโอกาสตีเครื่องตีแมลงกอสอลมากกว่าเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการตีเครื่องตีแมลงกอสอลในระดับต่ำโดยมีการศึกษาที่พบว่าเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการตีเครื่องตีแมลงกอสอลมีแนวโน้มที่จะตีเครื่องตีแมลงกอสอลมากกว่านักศึกษาที่มีทัศนคติไม่ดีต่อนการตีเครื่องตีแมลงกอสอลเนื่องจากทัศนคติเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจและการแสดงออก หากนักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการตีเครื่องตีแมลงกอสอลเช่น การตีเครื่องตีแมลงกอสอลทำให้สนุก คอยตลกหรือการตีเครื่องตีแมลงกอสอลทำให้รู้สึกสงบ เป็นต้น นักศึกษาเหล่านั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะตีเครื่องตีแมลงกอสอลสอดคล้องกับการศึกษาของสาวิตริ อัจฉางค์กรชัยและคณะ⁽¹⁴⁾ พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีเชิงบวกต่อการตีเครื่องตีแมลงกอสอล เช่น คิดว่าการตีจะช่วยทำให้เข้าสังคมได้ดีขึ้น ลดความประหม่าเขินอาย จัดการกับความเครียดได้เป็นสิ่งสำคัญที่ชักนำนักเรียนตีเครื่องตีแมลงกอสอลมากขึ้นและการศึกษาของรัตติยา บัวสอนและเชษฐ รัชดาพรรณาธิกุล⁽⁷⁾ พบว่านักศึกษาที่มีทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องตีแมลงกอสอลมีส่วนของพฤติกรรมการบริโภคเครื่องตีแมลงกอสอลในระดับสูงทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักศึกษาที่มีความคิดเห็นเชิงบวกเกี่ยวกับเครื่องตีแมลงกอสอลมองว่าเครื่องตีแมลงกอสอลไม่ใช่สิ่งเสพติดหรือเป็นเครื่องตีแมลงกอสอลที่อันตรายร้ายแรงอะไรจึงมีแนวโน้มที่จะบริโภคเครื่องตีแมลงกอสอลนั้นและยังมีการศึกษาที่พบว่า การมีทัศนคติที่ดีต่อการตีเครื่องตีแมลงกอสอลมีความสัมพันธ์กับการตีเครื่องตีแมลงกอสอล⁽¹⁵⁾

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การศึกษาพบว่าเยาวชนสามารถเข้าถึงและหาซื้อเครื่องตีแมลงกอสอลได้ง่ายโดยปราศจากการสอบถาม

อายุหรือการถูกปฏิเสธไม่จำหน่ายให้จากผู้ขายเนื่องจากอายุยังไม่ถึง นอกจากนี้เยาวชนยังสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในเวลาห้ามจำหน่าย ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สาธารณสุข ตำรวจและสรรพสามิต ควรเร่งรัดพัฒนามาตรการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องกับผู้ประกอบการร้านค้ารอบสถานศึกษาและเยาวชนพร้อมๆ กับดำเนินการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาพบว่าเยาวชนยังมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงเสนอให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานสาธารณสุข ควรเร่งพัฒนามาตรการหรือโปรแกรมเสริมสร้างความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน และการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องพร้อมๆ กับดำเนินการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนและผู้ประกอบการร้านค้ารอบสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ที่ได้ให้การสนับสนุนเงินทุนวิจัยปี พ.ศ. 2560 ในการศึกษาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556. นนทบุรี: เดอะกราฟิโกซิสเต็มส์; 2556
2. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. ร้านเหล้ารอบสถานศึกษา สถานการณ์ปัญหา สู่แนวทางแก้ไขที่เหมาะสม. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2558.

3. เพ็ญพักตร์ มุ่งคุณค่าขาว. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชัยภูมิ. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2552.
4. สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร:องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2551.
5. ทิฆัมพร หอสิริ, ชูรีกร วิทธิสันต์, กนกวรรณ ลิ้มศรีเจริญ. ความชุกของพฤติกรรมการดื่มสุราและปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มสุราในนักเรียนมัธยมศึกษา. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2559,61(1):3-14.
6. บุญทริกา บุญไชยแสน, ศิริพร หงษ์ทะนี่, ศิริพันธ์ ปะนะภูเต, นันทนัช ตั้งจตุรโสภณ. การเข้าถึงแอลกอฮอล์ การรับรู้ และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามและผู้อำนวยการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบเขตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. [ปริญาเกาส์ศาสตรบัณฑิต]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2555.
7. รัตติยา บัวสอน, เศรษฐ รัชดาพรรณนิกุล. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร. Rama Nurs J 2555;18(2):259-71.
8. ชัยยุทธ ดายา. ปัจจัยของการขัดเกลาสังคมของพ่อแม่ที่กระทบต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์วัยรุ่น: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของกรมสามัญ. [วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2534.
9. Neighbors C, Lee CM, Lewis MA, Fossos N, Larimer ME. Are social norms the best predictor of outcomes among heavy-drinking college students? Stud Alcohol and Drugs 2007;68(4):556-65.
10. วัฒนา เพ็ชรสำราญ, วันทนา อองกุลนะ, สิทธิพร สังข์ทอง. ปัจจัยที่มีผลต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยม-

- ศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ [วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2552.
11. สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช; 2543.
12. จิราภรณ์ หนูเทพ. ปัจจัยที่มีผลต่อการตีเครื่องตีมแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุง [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2540.
13. วชิระ พุกเจริญ. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการตีเบียร์ในกลุ่มนักศึกษา. วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข 2559;2(2):161-72.
14. สาวิตรี อัจฉางค์กรชัย, อโนชา หมักทอง, อนุอมศรี อินทนนท์. รายงานผลการศึกษาเรื่องการเฝ้าระวังพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์; 2551.
15. มณฑนา ขอนดอก. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตีเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในระยะแรกของนักเรียนชายมัธยมศึกษาต้นต้น อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา [วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2544.

Abstract: Factors Associated with Alcohol Access and Drinking Behavior of Adolescents in Uttaradit Province

Pongsak Onmoy, Dr.P.H. (Public Health); Kittiwat Junrith, Ph.D. (Applied Gerontology)

Faculty of Science and Technology, Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Journal of Health Science 2020;29(4):590–600.

This cross-sectional study aimed to explore factors associated with alcohol access and drinking behavior of adolescents in Uttaradit Province. The simple random sampling technique was used with 400 students in educational institutions. Data was collected by questionnaires during January – December 2017; and were analyzed by using descriptive statistics (percentage, mean, standard deviation), and inferential statistics (binary logistic regression analysis). The research found that 84.3% of the adolescents drank alcohol beverages. The average age of their first time to drink to alcohol was 16.37 years old. The most popular type of alcohol was beer 51.3%; and 69.8% of them used to purchase alcoholic beverages. The popular shops for alcohol sales were drinking shops, groceries, and convenience stores. The factors significantly influencing alcohol accessibility were positive attitudes toward alcohol drinking ($OR_{Adj} = 3.46$, 95% CI: 1.34–8.92), and having opportunity to drink among their peers ($OR_{Adj} = 2.46$, 95% CI: 1.22–4.95) ($p < 0.05$). These two factors could predict up to 25.10% of alcohol accessibility among adolescents (pseudo $R^2 = 0.251$). In addition, the factors significantly influencing alcohol drinking among adolescents were gender ($OR_{Adj} = 2.01$, 95% CI: 1.15–3.52), level education ($OR_{Adj} = 2.50$, 95% CI: 1.12–3.51), having drinking family members ($OR_{Adj} = 1.88$, 95% CI: 1.07–3.31), peer drinking ($OR_{Adj} = 4.20$, 95% CI: 2.10–8.38), exposures to alcohol advertising and media ($OR_{Adj} = 3.22$, 95% CI: 1.85–5.60), advertising or campaigns to reduce alcohol consumption ($OR_{Adj} = 3.56$, 95% CI: 1.85–6.83), and positive attitudes toward alcohol drinking ($OR_{Adj} = 3.46$, 95% CI: 1.34–8.92) ($p < 0.05$). These seven factors could explain up to 32.70% of alcohol drinking behavior among adolescents 32.70% (pseudo $R^2 = 0.327$). The study indicated that adolescents had a relatively high level of alcohol drinking and easy access to alcohol. Therefore, relevant agencies should expedite the development of measures or programs to improve knowledge and correct attitudes about adolescents alcohol drinking.

Keywords: adolescents; access to alcohol; alcohol drinking